

Leželi všichni v postelích, smrtelně bledí a bez dechu. Nakláněl jsem se nad nimi, pronášeje šeptem slova pro ně nejpodstatnější, slova, která jimi měla projet jako elektrický proud. Otvírali jedno oko. Báli se dozorců, tvářili se, že jsou mrtví a hlší. Teprve když se přesvědčili, že jsme sami, maličko se pozvedli na svém loži, ofačování, složení z kousků, svírající své dřevěné protézy, imitované, falešné plíce a střeva. Byli zpočátku velmi nedůvěřiví a chtěli recitovat naučené role. Nemohli pochopit, že se po nich chce něco jiného. A tak tupě seděli, občas zafňukali, ti skvělí mužové, výkvět lidstva, Dreyfus a Garibaldi, Bismarck a Viktor Emanuel I., Gambetta a Mazzini a mnoho jiných. Nejméně chápavý byl sám arcikníže Maxmilián. Když jsem mu vášnivým šepotem znovu a znovu opakoval přímo do ucha Biančino jméno, pomrkával nevědomě očima, na jeho obličeji se zračil neslýchaný údiv a ani zátřpyt pochopení nepřelétl jeho rysy. Pouze když jsem vyslovil pomalu a zřetelně jméno Františka Josefa I., kmitla po jeho tváři divoká grimasa, nic než bezděčný reflex, který už neměl s jeho duší nic společného. Ten komplex byl už dávno vytlačen z jeho vědomí, jak by s ním mohl žít, s tím výbušným napětím nenávisti, on, jehož po onom krvavém zastřelení ve Vera Cruz stěží dali dohromady a zajizvili mu rány. Musel jsem ho nanovo a od začátku učit jeho životu. Anamnéza byla nesmírně chabá, navazoval jsem na podvědomé záblesky citu. Vštěpoval jsem mu prvky lásky a nenávisti. Ale následující noci se ukazovalo, že všechno zapomněl. Jeho kolegové, chápavější nežli on, mi pomáhali, napovídali mu reakce, jimiž měl odpovídat, a tak výchova pozvolna pokračovala. Byl velice

zanedbaný, prostě vnitřně zpustošený svými dozorci, a přesto jsem dokázal, že při zvuku jména Františka Josefa vytahoval šavli z pochvy. Jen taktak neprobodl Viktora Emanuela, který mu dost rychle neustoupil z cesty.

Tak se stalo, že všichni ostatní z toho skvělého kolegia se nadchli a zapálili pro myšlenku mnohem dříve nežli těžce chápající, nešťastný arcikníže. Jejich nadšení neznalo mezí. Musel jsem je ze všech sil mírnit. Nelze říci, zda pochopili v plné šíři ideu, pro niž měli bojovat. Meritorní stránka nebyla jejich věcí. Předurčení k tomu, aby shořeli v ohni nějakého dogmatu, byli plni zanícení, že mou zásluhou získali heslo, za něž mohli padnout v boji, ve vichru vzrušení. Ukliďňoval jsem je hypnózou, s námahou jsem jim vštěpoval, že musí zachovat tajemství. Byl jsem na ně hrdý. Kdy měl nějaký vůdce pod svým velením štáb tak skvělý, generalitu složenou z duchů tak plamenných, gardu – sice jen invalidů, ale jak geniálních!

Posléze nastala ta noc, bouřlivá a vichrná, až do dna otřesená tím, co se v ní připravovalo, ohromné a bezhraničné. Blesk za bleskem trhal tmu, svět se otvíral, rozdrásán až do nejhlubších útrob, ukazoval své zářivé, úděsné a bezdeché nitro a znovu je s třesknutím zavíral. A plynul dále, s šuměním parků, s pochodem lesů, s průvodem kroužících obzorů. Pod pláštěm tmy jsme opustili muzeum. Šel jsem v čele té nadšené kohorty, postupující vpřed s kulháním, pády, klepáním berel a hůlek. Blesky se odrážely od obnaženého ostří šavlí. Takto jsme ve tmě dorazili k bráně vily. Našli jsme ji otevřenou. Zneklidněn, v předtuše nějakého úskoku,